

доброчинні дії та зловживання. На даному етапі митним органам потрібно як найшвидше наблизитися до європейських стандартів здійснення митно-тарифного регулювання. Це допоможе ефективно здійснювати митні процедури з найменшими затратами часу.

Україна має приділяти особливу увагу зовнішнім джерелам надходжень до державного бюджету, оскільки перебудова економіки упродовж останніх років призвела до падіння виробництва, а це зменшує базу податкових надходжень від внутрішніх джерел. Система митного регулювання України має забезпечити сприятливі умови для адаптації національної економіки до більш гострої міжнародної конкуренції внаслідок приєднання до системи глобального регулювання і вільного переміщення ресурсів та поступове включення її економіки до глобальних та європейських економічних процесів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти [Текст]: монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
2. Гуцу С. Ф. Проблеми митного регулювання в Україні в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.khai.edu/csp/nauchportal/Arhiv/GCH/2013/GCH413/pdf/15>
3. Дяченко Т.О. Особливості митно-тарифного регулювання України / Т.О. Дяченко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Вип. 125 (Ч.1). – 2015. – С.128-137.
4. Митний кодекс України [Кодекс митний від 11 липня 2002 № 92-IV (із змінами внесен. згідно 19 Законів України у 2002-2009 рр.)] // Відом. Верховної Ради України. – 2002. – № 38-39. – 27 вересня. – Ст. 288.
5. Новікова К. І. Світовий досвід митно-тарифного регулювання та можливості його застосування в Україні, Академія митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=13564>
6. Офіційний сайт Європейської комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics>
7. Пашко В. П. Щодо окремих питань забезпечення ефективності митного контролю / В.П. Пашко // Митна безпека. – 2010. – №1 Серія «Економіка». – С. 6-13.
8. Фомичев В. И. Международная торговля. Центральноевропейское соглашение о свободной торговле (ЦЕФТА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://onby.ru/read/mezhdunarodnaya_torgovlya_v_fomichev/12

УДК 336.13: 631.153

Наталія Гвоздєй, Інна Бержанір
(Умань)

СТАН ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті проаналізовано стан фінансового планування в Україні, запропоновані рекомендації щодо удосконалення фінансового планування на підприємствах.

Ключові слова: фінансове планування, фінансові ресурси, доходи, витрати, фінансовий план, фінансовий цикл.

The analysis is to specific of financial planning in Ukraine. The author offers conclusions and proposals as to the improvement of financial planning.

Key words: financial planning, financial resources, income, expenses, financial plan, financial cycle.

Відмова від централізованого регулювання економікою призвела до втрати такого важливого інструменту управління підприємством як фінансове планування. На більшості підприємств України «загальне» планування запроваджується з великими труднощами лише на підприємствах державної форми власності, а на інших підприємствах інших форм власності ця важлива складова менеджменту в силу низки об'єктивних і суб'єктивних причин залишається поза увагою. Поновлення складання фінансових планів для більшості підприємств в Україні залишається однією з найбільш актуальних.

Окремі аспекти сутності, структури; прийомів та методів розроблені у працях: М.Д.Білик, О.Г.Білої, Г.М.Тарасюк, В.С. Каретнікової, Г.О.Крамаренко, В.П.Нелеп.

Проте, проблема фінансового планування залишається ще недостатньо дослідженою і багато питань, що стосуються врахування особливостей перехідного періоду, розмірів підприємств, форми власності та інших факторів, як в теоретичному, так і в практичному плані залишаються нерозробленими і потребують детального вивчення. Ще менш розроблено ці питання стосовно сільськогосподарських підприємств.

Сільське господарство являє собою динамічну, стохастичну, слабоструктуризовану, складну систему, яка має ієрархічну структуру. Вона функціонує і розвивається в умовах невизначеності, є підсистемою всієї економічної системи, а також всього суспільства, з якими знаходяться в тісній взаємодії. Суспільство і економіка по відношенню до сільського господарства є зовнішнім середовищем [6].

Загально відомо, що фінансове планування виступає провідною функцією управління. Ставлення до планування в країнах колишнього Радянського Союзу неоднозначне як на державному рівні, так і на рівні підприємств, і пройшло еволюцію об'єднань, від фетишизації до нігілізму, майже повного його відхилення. Нині склалася неприпустима ситуація, коли більшість сільськогосподарських підприємств не йдуть далі складання виробничої програми, не планують витрати і собівартість продукції, не розробляють фінансовий план та госпрозрахункові плани підрозділів. Спостерігається майже повне згортання планово – економічної роботи, що недопустимо в ринкових, які постійно та динамічно змінюються.

В країнах з розвинутою ринковою економікою планування є однією з обов'язкових складових механізму господарювання. Доцільно широко застосовувати систему індикативного планування, враховуючи особливості нашої країни та специфіку перехідного періоду [1].

Підприємства повинні бути зацікавлені у впровадженні фінансового планування, оскільки, в умовах ринку діяльність суб'єктів господарювання пов'язана з численними ризиками, які по-різному впливають на рівень доходів та витрат, що вимагає попереднього розрахунку й обґрунтування різних варіантів, перш ніж буде прийнято рішення [2]. Кожне підприємство як незалежна виробнича організація, щоб залишатись конкурентоспроможним на ринку збуту, інновацій тощо, повинно здійснювати перспективне планування розвитку виробництва [3].

Економічне планування на рівні підприємств (фірм, об'єднань) давно вже всіма визнано, проте з приводу доцільності в сільськогосподарських підприємствах все ще точаться суперечки учених.

Головною метою управління об'єктами є досягнення оптимальності й ефективності діяльності аграрного сектору економіки. З огляду на це останніми роками приділяється значно більше уваги удосконаленню правових основ системи управління об'єктами державної власності, запровадженню як обов'язкове фінансове планування на підприємствах.

Одна з найважливіша аксіом економіки – збалансованість натуральних і фінансових показників. Насамперед це стосується попиту і пропозиції, доходів і витрат щодо кожного продукту, кожного підприємства (регіону). За досить короткий проміжок часу неможливо спожити більше, ніж є в запасі, виробляється і завозиться. Інакше кажучи, мають

додержуватися матеріальні баланси. Аналогічним чином обсяг доступних підприємству коштів завжди обмежений. Тобто мають додержуватися фінансові баланси [7]. У будь-якому разі, планується економіка чи ні, життя завжди змусить витримати баланс. Питання лише в тому, яким буде при цьому темп зростання економіки і, відповідно, рівня життя. Коли план продумано добре і коли його узгоджено за усіма складовими, то ймовірність більш динамічного розвитку економіки підвищується.

Розробка збалансованого плану не означає, що все відбудеться так, як написано на папері. Ступінь наближення плану до факту залежить від багатьох причин. На запитання про конкретну ефективність плану, у тому числі і державного, апіорі відповісти не можна. Потрібні не лише теоретичні міркування, а й експериментальні дані. Частково в цьому може допомогти наявний власний і чужий досвід, але не обійтися також без експериментів, що враховують сьогодення, особливості поточного періоду [8].

Точність планування можна істотно підвищити, якщо підприємства почнуть заздалегідь (до випуску продукції) домовлятися між собою і укладати контракти. Виходячи з кінцевого попиту населення, можна визначити обсяги виробництва проміжної продукції та узгодити їх із сировинними галузями. В окремих випадках шляхом відносно невеликої кількості послідовних узгоджень (ітерацій) між підприємствами (об'єднаннями), укладаючи контракти, можна досягти прийнятого балансу продуктів та ресурсів [9].

Фінансове планування дає змогу менеджерам підприємства орієнтуватись у розмірах грошових коштів, що їх може отримати підприємство у своє розпорядження, джерелах надходження коштів, достатності фінансових ресурсів для здійснення операційної та інвестиційної діяльності, обсягу коштів, який має бути перерахований в бюджет, державні цільові фонди, сплачений за позиками банків та інших кредиторів, напрями розподілу і використання прибутку на підприємстві, рівень забезпечення реальної збалансованості планових витрат і доходів підприємства на принципах самокупності і самофінансування [4]. Тобто, фінансове планування на підприємствах сприяє більш повному виявленню внутрішніх резервів, забезпечує необхідний попередній контроль за створенням і використанням фінансових ресурсів [5].

Для підприємств що виробляють продукцію фінансове планування для них є особливо необхідно, оскільки особливістю фінансового циклу в промисловості є наявність стадії виробництва, що обумовлює більш складну систему планування витрат. Наявність виробничої стадії визначає не тільки специфіку фінансового циклу, але й інвестиційного. Стосовно процесу управління, галузеві особливості підприємства пов'язані з таким складними інструментами як виробничий облік та планування, які охоплюють стадію трансформації « вхідних» ресурсів у « вихідні» товарні потоки. Таким чином, наявність стадії виробництва і, як наслідок, виробничого обліку і планування є тією особливістю, яка визначає специфіку здійснення фінансового планування на підприємстві.

Отже, в сучасних умовах використання систем і методів фінансового планування у фінансово – господарській діяльності підприємств є об'єктивною необхідністю, що дасть змогу забезпечити ефективність діяльності, оптимізувати обсяги виробництва та організувати більш ефективне використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Архангельський Ю. Про необхідність державного планування ринкової економіки / Ю. Архангельський // Економіка України. – 2004. – №3. – С.47.
2. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування / Г.О. Крамаренко. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – С. 126.
3. Каретнікова В.С. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – Х., 1999. – С.11.
4. Фінанси підприємств: Підручник / Кер. авт. кол. І наук. Ред.. проф. А.М.Поддєрьогін. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 571 с.

5. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – 268 с.
6. Алексєєва М.М. Планування діяльності фірм. – М.: Фінанси і статистика, 1998. – С.5.
7. Кірейцев Г.Г. Фінанси підприємств: Курс лекцій / за ред. Г.Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – С. 420.
8. Ильин А.И. Планирование на предприятии: Ученик / А.И.Ильин. – 5-е изд., стереотип. – Мн.: Новое знание, 2014. – 635 с.
9. Колток О.М. Фінансове планування на промислових підприємствах України / О.М. Колток, А.І. Даниленко // Фінансова система України: становлення та розвиток. – 2012. – 193 с.

УДК 339.543(477)

Тарас Денега, Олександр Сторожук
(Ірпінь)

КОНЦЕПЦІЯ КОНТРОЛІНГОВОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Розглянуто ключові положення контролінгу, методологічні підходи до контролінгу як інструмента управління, проаналізовано місце контролінгу в управлінні та наслідки його впровадження. Визначено основні особливості управлінської діяльності в системі митних органів.

Ключові слова: *контролінг; управління; митна служба; управлінський контроль; митна діяльність.*

Considered key position for controlling, methodological approaches to controlling as a management tool, analyzes controlling position in the management and consequences of its implementation. Formed the main features of the management system of the customs authorities.

Key words: *controlling; management; custom service; management control; customs activity.*

Постановка проблеми. Забезпечення високого рівня ефективності функціонування митних органів можливе за умови постійної адаптації їх діяльності під потреби сучасності. Необхідно постійно досліджувати проблеми планування та контролювання митної діяльності, удосконалювати інструментарій стимулювання працівників митних служб, впроваджувати нові методи управлінської діяльності. Потрібні альтернативні підходи до управління з використанням нових механізмів та засобів регулювання діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління митною діяльністю в Україні, ролі митниці в системі державних органів управління, застосування контролінгу є об'єктом праць багатьох вчених, зокрема В.П. Пашка, О.П. Гребельника, Г.В. Чечуної [7], В. В. Макрусєва [1], Н.Н. Просянікова [3], С.В. Ківалова, В.П. Науменка, Т.В. Калінеску, та інших. Незважаючи на велику кількість наукових та навчальних праць, питання системного підходу в управлінні митною діяльністю та застосування контролінгового управління недостатньо відображено у наукових джерелах. Тому на сьогодні дана тематика є актуальною.

Мета статті. Обґрунтувати поняття контролінгу та показати його місце у процесі управління, визначити наслідки впровадження концепції контролінгового управління.

Виклад основного матеріалу. Сучасні митні органи є системотворчим елементом і активним регулятором сфери зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) країни, оскільки вони опосередковано впливають на політичні, економічні, правові, енергетичні, інформаційні та інші комунікації в сфері зовнішньоекономічних відносин як всередині країни, так і з